

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1939/16 ze dne 19. 7. 2016

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Tomáše Lichovníka, soudce zpravodaje Pavla Rychetského a soudkyně Kateřiny Šimáčkové mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků řízení ve věci ústavní stížnosti E. S., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Kuřim, zastoupeného JUDr. Petrem Novákem, advokátem se sídlem Brno, Kounicova 270/11, proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 13. dubna 2016 č. j. 18 Co 99/2016-638, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 16. června 2016, navrhl stěžovatel zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku z důvodu tvrzeného porušení jeho ústavně zaručených práv podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 24. května 2005 č. j. P 41/2005-19 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 9. listopadu 2005 č. j. 16 Co 329/2005-59 byla stěžovateli s účinností od 1. července 2005 uložena povinnost hradit k rukám matky výživné na své dva nezletilé syny ve výši 2 500 Kč a 1 500 Kč měsíčně. Návrhem ze dne 6. září 2015 navrhl stěžovatel snížení výživného s tím, že v období od dubna do května 2015 byl bez práce a jeho příjmy byly díky tomu výrazně nižší. Od 1. června 2015 pak měla být jeho povinnost platit výživné zcela zrušena, neboť musel nastoupit výkon trestu odnětí svobody, v němž byl bez práce a neměl z čeho platit výživné.

3. Okresní soud v Chebu (dále též "soud prvního stupně") o návrhu rozhodl rozsudkem ze dne 20. ledna 2016 č. j. 0 P 198/2013-615 tak, že s účinností od 1. března 2015 stanovil stěžovateli povinnost platit výživné na jednotlivé syny ve (snížené) výši 1 000 Kč a 800 Kč měsíčně (výroky I a II). Návrh na zrušení výživného byl zamítnut (výrok III) a bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení (výrok IV). Proti výroku, kterým bylo nově stanoveno výživné, podal stěžovatel odvolání, na jehož základě Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 13. dubna 2016 č. j. 18 Co 99/2016-638 změnil výroky I, II a IV rozsudku soudu prvního stupně tak, že se návrh na snížení výživného zamítá (výrok I). Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II).

4. Soud prvního stupně dospěl na základě zjištěných skutečností k závěru, že od posledního rozhodnutí došlo na straně účastníků k takové změně poměrů, která odůvodňuje změnu rozhodnutí o výživném. Vzal přitom v úvahu zvýšené náklady nezletilých na školní potřeby a jiné aktivity, zvýšení příjmu matky, vznik vyživovací povinnosti otce k dalším dvěma dětem (na které je určeno výživné ve výši 2 000 Kč) a skutečnost, že otec je ve výkonu trestu odnětí svobody (v trvání 7 roků), kde není pracovně zařazen a aktuálně nemá žádný příjem. Protože se jednalo o úmyslný trestný čin, otec se vlastním zaviněním připravil o možnosti výdělků. Soud prvního stupně přihlédl rovněž k tomu, že se otec bez důležitého důvodu vzdal majetkového prospěchu, konkrétně nemovitostí, které vlastnil, a to tím, že je převedl na své rodiče, kteří je následně prodali. V této souvislosti uvedl, že nemovitosti byly nabízeny za kupní cenu 3 300 000 Kč. I po úhradě obhajoby a úvěru by tak otcí zůstaly finanční prostředky na úhradu alespoň sníženého výživného v době výkonu trestu odnětí svobody. Z těchto důvodů soud prvního stupně rozhodl o snížení výživného.

5. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem o změně poměrů, které by odůvodňovaly snížení výživného. Konkrétně uvedl, že podle platné judikatury, zbavil-li se rodič svým úmyslným jednáním, pro které byla na něj uvalena vazba a pro něž byl následně odsouzen k trestu odnětí svobody, objektivní možnosti plnit svou vyživovací povinnost vůči svému nezletilému dítěti, nelze tuto skutečnost přičítat k tíži tohoto dítěte, jež má podle čl. 32 odst. 4 Listiny základní právo na rodičovskou výchovu a péči [viz náleze ze dne 6. února 2008 sp. zn. IV. ÚS 1181/07 (N 32/48 SbNU 415)]. Za této situace tak nebylo možné ke změně výdělkových poměrů stěžovatele v souvislosti s výkonem trestu přihlížet. Naopak bylo třeba vycházet z výše jeho předchozího výdělků. Závěrem odvolací soud přihlédl i k tomu, že za dobu deseti let od poslední úpravy se podstatnou měrou zvýšily potřeby obou nezletilých dětí, a že již v době posledního rozhodnutí o zamítnutí návrhu otce na snížení či zrušení výživného měl otec další dvě vyživovací povinnosti a svůj dům s pozemky daroval svým rodičům.

II.

Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel má za to, že právní závěry vyslovené v nálezu sp. zn. IV. ÚS 1181/07 nelze samostatně aplikovat na jeho případ. Uvedený náleze vychází ze zcela jiné skutkové základny (tehdejší stěžovatel se dopustil velice brutálního násilného trestného činu na matce své dcery, a tedy jeho návrh na zrušení výživného byl v rozporu s dobrými mravy), když navíc Ústavní soud vydal i jiné nálezy týkající se proporcionality určování výše výživného s ohledem na životní úroveň rodičů. Nelze přitom vycházet toliko mechanicky z faktu, že je osobou odsouzenou.

7. Obecné soudy dále podle stěžovatele nevzaly v úvahu, že v trestní věci stěžovatele bylo podáno dovolání, které v tuto chvíli projednává Nejvyšší soud. Pakliže odvolací soud argumentoval na prvním místě odsouzením stěžovatele, měl jako důkaz připojit

trestní spis Krajského soudu v Brně sp. zn. 1 T 12/2012 a následně dát stěžovateli možnost, aby se k němu vyjádřil a případně doplnil svá tvrzení a důkazy ve smyslu § 118b odst. 1 občanského soudního řádu. Odvolací soud navíc změnil rozsudek soudu prvního stupně v jeho nepřítomnosti, čímž porušil jeho právo na fair proces. Z uvedeného spisu bylo možné zjistit, že stěžovatel se měl trestného jednání (trestný čin vydírání) dopustit před 13 lety. Neobstojí proto závěr, podle něhož si svou špatnou finanční situaci (z hlediska schopnosti hradit výživné, resp. stanovení jeho výše v roce 2016) způsobil sám, protože tehdy byl se svou bývalou ženou sezdán a vedli spokojenou společnou domácnost. Stručné odůvodnění napadeného rozsudku v tomto ohledu nese znaky svévole.

8. Ve vztahu k vytýkanému dobrovolnému vzdání se majetku stěžovatel uvádí, že předmětné nemovitosti mu původně darovali jeho rodiče, v jejichž prospěch bylo zřízeno věcné břemeno (možnost doživotního vstupu, včetně brání plodů a užitků, s tím, že veškeré náklady se správou předmětných nemovitostí ponese stěžovatel). Protože však v důsledku vzetí do vazby nemohl těmto svým závazkům dále dostát, nastala situace, kdy by jeho rodiče mohli požadovat vrácení daru. Právě oni byli totiž nuceni znovu začít platit zmíněné náklady. Rozhodl se tedy převést tyto nemovitost zpět na ně, kteří je následně museli prodat, protože se již o ně nebyli schopni starat. Nešlo o účelové zbavení majetku.

9. Závěrem stěžovatel tvrdí, že odvolací soud by měl v novém řízení pečlivě hodnotit jeho skutečné majetkové poměry a možnosti tak, aby výše výživného byla z jeho strany reálně splnitelná, což za současného stavu (i s ohledem na další vyživovací povinnosti) není. Nad rámec dodal, že v době podání ústavní stížnosti již získal ve výkonu trestu odnětí svobody práci a vydělává 4 900 Kč, z nichž je však na nákladech výkonu trestu srážena částka 1 500 Kč.

III.

Vlastní posouzení

10. Ústavní stížnost je přípustná, byla podána včas a osobou k tomu oprávněnou a splňuje i další zákonem předepsané formální požadavky. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací stěžovatele, napadeným rozsudkem a obsahem spisu vedeného u Okresního soudu v Chebu pod sp. zn. 0 P 198/2013, ovšem zjistil, že je zjevně neopodstatněná.

11. V řízení o ústavních stížnostech se Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) omezuje na posouzení, zda rozhodnutími orgánů veřejné moci nebo postupem předcházejícím jejich vydání nebyla porušena ústavně zaručená základní práva a svobody.

12. Ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dává Ústavnímu soudu v zájmu racionality a efektivity řízení před ním pravomoc posoudit opodstatněnost návrhu ještě předtím, než dospěje k závěru, že o něm rozhodne meritorně nálezem. Jde o specifickou a relativně samostatnou část řízení, která nemá charakter řízení kontradiktorního, kdy Ústavní soud může obvykle rozhodnout bez dalšího, jen na základě obsahu napadených rozhodnutí orgánů veřejné moci a údajů obsažených v samotné ústavní stížnosti. Směřuje-li pak ústavní stížnost proti rozhodnutí orgánu veřejné moci, považuje ji Ústavní soud zpravidla za zjevně neopodstatněnou, jestliže napadené rozhodnutí není vzhledem ke své povaze, namítaným vadám svým či vadám řízení, které jeho vydání předcházelo, způsobilé porušit základní práva a svobody stěžovatele, tj. kdy ústavní stížnost postrádá ústavněprávní dimenzi.

13. V projednávané věci je podstatné, že právní závěr odvolacího soudu o absenci důvodů pro snížení výživného (§ 475 zákona o zvláštních řízeních soudních, § 923 občanského zákoníku), byť se odlišuje od hodnocení soudu prvního stupně, má základ ve skutkových zjištěních učiněných soudem prvního stupně a není s nimi v extrémním rozporu. Odvolací soud přihlédl nejen k tomu, že stěžovatel byl pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin, ale také k dalším relevantním skutečnostem, jež bylo třeba zohlednit při stanovení výše výživného. Z příslušného spisu dále vyplývá, že obecné soudy učinily i zjištění ohledně toho, kdy mělo dojít k trestnému jednání stěžovatele a v čem spočívala jeho podstata. Časový odstup mezi tímto jednáním a výkonem trestu odnětí svobody ovšem nic nemění na tom, že si stěžovatel nemožnost dosažení vyššího příjmu způsobil sám. Další dokazování provedením příslušného trestního spisu zjevně nebylo nezbytné, na čemž nic nemění ani skutečnost, že v trestní věci probíhá dovolací řízení. Obecné soudy se zároveň adekvátně vypořádaly i s otázkou, zda se stěžovatel darováním svých nemovitostí nevzdal majetkového prospěchu bez důležitého důvodu. Pro úplnost se dodává, že stěžovateli nebylo upřeno ani právo vyjádřit se k věci. S tím, aby odvolací soud rozhodl v jeho nepřítomnosti, dokonce vyslovil předem souhlas.

14. Za této situace Ústavní soud neshledává v napadeném rozsudku prvky svévole či jakýkoliv jiný kvalifikovaný excés, který by opodstatňoval zrušení napadeného rozsudku v tomto řízení. V samotném neúspěchu stěžovatele v dané věci nelze spatřovat porušení jeho základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

15. Protože napadeným rozsudkem nebyla porušena ústavně zaručená základní práva a svobody stěžovatele, Ústavnímu soudu nezbylo, než jeho ústavní stížnost podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítnout jako zjevně neopodstatněnou.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 19. července 2016

Tomáš Lichovník v. r.
předseda senátu

Zdroj: NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 869/17 ze dne 2. 5. 2017

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků v senátu složeném z předsedy Jiřího Zemánka a soudců Vojtěcha Šimíčka (zpravodaj) a Ludvíka Davida ve věci ústavních stížností stěžovatelů 1) E. H., t. č. ve Vazební věznici Ruzyně, zastoupeného JUDr. Vojtěchem Veverkou, advokátem se sídlem Hajnova 40, Kladno, 2) E. M. (nezl.), zastoupeného zákonnou zástupkyní G. M. (matkou), a 3) G. M., všech zastoupených Mgr. Vlastislavem Kusákem, advokátem se sídlem Národní 32, Praha 1, směřujících proti rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 15. 4. 2016, č. j. 21 P 25/2002-1219, a rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2016, č. j. 17 Co 342/2016-1415, za účasti Krajského soudu v Praze a Okresního soudu v Mladé Boleslavi jako účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnosti se odmítají.**Odůvodnění:**

1. Včas podanými ústavními stížnostmi (§ 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen "zákon o Ústavním soudu") a splňujícími i ostatní zákonem stanovené podmínky řízení [§ 75 odst. 1 a contrario; § 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu] se stěžovatelé domáhají zrušení v záhlaví citovaných rozhodnutí obecných soudů, neboť mají shodně za to, že jimi došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces, zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Vzhledem ke skutečnosti, že ústavní stížnosti stěžovatele 1) a stěžovatelů 2) a 3) (původně vedené u Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 869/17 a III. ÚS 873/17) směřují proti totožným rozhodnutím obecných soudů, vzešlým z řízení, v nichž byli stěžovatelé účastníky, přistoupil Ústavní soud z důvodu hospodárnosti a efektivity řízení podle ustanovení § 63 zákona o Ústavním soudu ve spojení s ustanovením § 112 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen "o. s. ř.") ke spojení obou věcí ke společnému řízení, vedenému pod sp. zn. II. ÚS 869/17.

3. Předmětem řízení před obecnými soudy byla úprava výživovací povinnosti stěžovatele 1) ve vztahu k jeho nezletilému synovi E. [stěžovatel 2)], jehož matkou je stěžovatelka 3).

4. Jak vyplynulo z ústavní stížnosti a z připojených listin, Okresní soud v Mladé Boleslavi ústavní stížností napadeným rozsudkem zčásti vyhověl návrhu stěžovatele 1) na snížení jeho výživného ve vztahu k nezl. stěžovateli 2), když změnil rozsudek téhož soudu ze dne 30. 4. 2013, č. j. 21 P 25/2002-794 (ve znění rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2013, č. j. 31 Co 371/2013-907), a to výhradně pro období od 1. 3. 2014 do 28. 2. 2015, tj. po dobu trvání pracovní neschopnosti stěžovatele 1), tak, že jeho výživovací povinnost se snižuje na částku 6.000 Kč měsíčně (výrok II.). V té části, v níž se stěžovatel 1) domáhal snížení výživného i pro období po 28. 2. 2015, okresní soud návrh zamítl (výrok II.), a dále rozhodl o nákladech řízení (výrok III.). Okresní soud po rozsáhlém dokazování, provedeném za účelem zjištění skutečných příjmů stěžovatele 1) i stěžovatelky 3) i aktuálních potřeb nezl. stěžovatele 2) shledal zčásti důvodnými stěžovatelem 1) vznesené argumenty, jimiž odůvodnil podání svého návrhu na snížení výživného, neboť na jeho straně mělo dojít k podstatné změně poměrů, která dle názoru okresního soudu spočívala v jeho pracovní neschopnosti, trvající od 1. 3. 2014 do 28. 2. 2015. "V období pracovní neschopnosti nemohl [stěžovatel 1)] řádně pracovat, nutno však vycházet z toho, že je vlastníkem nemovitého majetku a dále že vůči němu má výživovací povinnost jeho manželka, která je vlastnicí několika bytů, z nichž by mohla pobírat nájem. V možnostech a schopnostech [stěžovatel 1)] tak je výživné v uvedené výši hradit."

5. Okresní soud naopak neshledal důvody pro snížení původně stanoveného výživného (12.000 Kč měsíčně) pro období po 28. 2. 2015, kdy skončila doba pracovní neschopnosti stěžovatele 1), neboť dospěl k závěru, že v jeho výdělkových možnostech a schopnostech (jak byly konstatovány v předchozích rozsudcích Okresního soudu Mladá Boleslav a Krajského soudu v Praze) je platit výživné v původně stanovené výši. Okresní soud tak za důvody pro snížení výživného neshledal ani stěžovateli 1) diagnostikovanou maniodepresivní psychózu, neboť "při správné léčbě lidé s touto diagnózou běžně vykonávají buď svá původní povolání či jinou pracovní činnost", ani skutečnost, že stěžovatel 1) se v současnosti nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl v délce trvání 5 let (společně s trestem propadnutí věci) uložen na základě rozsudku Okresního soudu Nymburk sp. zn. 3 T 21/2014, dle něhož byl uznán vinným ze spáchání zločinu loupeže dle ustanovení § 173 odst. 1 trestního zákoníku, přečinu porušování domovní svobody dle ustanovení § 178 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku, přečinu nedovoleného ozbrojování dle ustanovení § 279 odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku a přečinu padělání a pozměnění veřejné listiny dle ustanovení § 248 odst. 1 trestního zákoníku. "Pokud je nyní [stěžovatel 1)] ve výkonu trestu, kde není pracovně zařazen, nutno vycházet z toho, že tuto situaci si způsobil sám, když se dopustil velice závažné trestné činnosti, za kterou byl pravomocně odsouzen, přičemž trestním rozsudkem je opatrovnícký soud vázán." Okresní soud proto uzavřel, že "uvedené jednání a skutečnost, že ve výkonu trestu není pracovně zařazen, nemůže jít k tíži nezletilého, jehož potřeby vzrůstají. I zde je nutno aplikovat ustanovení § 913 odst. 2 obč. zákoníku."

6. Proti tomuto rozsudku okresního soudu podal stěžovatel 1) i stěžovatelé 2) a 3) odvolání, v nichž (z protichůdných hledisek) namítali jednak jeho nepřezkoumatelnost z důvodu nedostatečně zjištěného skutkového stavu [zejména ve vztahu ke skutečným příjmům stěžovatele 1)], jednak nesprávnost právního závěru okresního soudu ohledně výdělkových možností a schopností stěžovatele 1) platit výživné v původně stanovené výši. Zatímco tedy stěžovatel 1) namítal, že toho není schopen ani v období po

skončení pracovní neschopnosti (28. 2. 2015), stěžovatelé 2) a 3) naopak namítali, že toho byl schopen po celé období (tedy včetně pracovní neschopnosti), a proto nesouhlasili se způsobem, jakým okresní soud rozhodl o snížení výživného pro dané období.

7. Krajský soud v Praze v rozsudku rovněž napadeném nyní projednávanými ústavními stížnostmi nicméně tato odvolání stěžovatelů neshledal důvodnými a rozsudek okresního soudu potvrdil jako věcně správný ve smyslu ustanovení § 219 o. s. ř. Krajský soud se zcela ztotožnil s výše rekapitulovanými právními závěry okresního soudu ohledně majetkových možností i výdělkových schopností stěžovatele 1) platit výživné v původně stanovené výši, s výjimkou doby trvání jeho pracovní neschopnosti, kterou krajský soud rovněž označil za důvod, kvůli němuž bylo nezbytné přistoupit ke snížení výživného na polovinu, což "zcela odpovídá jak poměrům nezletilého, zejména jeho odůvodněným potřebám, a poměrům [stěžovatelky 3]) (invalidní důchodkyně), tak možnostem a zejména majetkovým poměrům [stěžovatele 1]), který ani v uvedeném období nebyl zcela bez příjmu, vlastnil nemovité věci a v roce 2014 získal peněžité prostředky také prodejem pozemku o rozloze 5.000 m²." K odvolacím námitkám stěžovatele 1) krajský soud konstatoval (shodně s okresním soudem), že na jeho straně "nedošlo od doby posledního rozhodnutí o výživném k takové změně poměrů, která by mohla pro dobu po 28. 2. 2015 snížení jeho vyživovací povinnosti odůvodnit." Krajský soud sice přisvědčil námitce stěžovatele 1), že okresní soud bez potřebné odbornosti činil odborné závěry o schopnosti výkonu práce při jeho diagnóze a při správné medikaci, uvedené pochybení nicméně dle krajského soudu "nevedlo k nesprávnému rozhodnutí ve věci, neboť samotné onemocnění [stěžovatele 1]) není novou skutečností a nemůže být tedy posouzeno jako změna poměrů na jeho straně, a bylo prokázáno, že otec pracovní činnost (byť jiného charakteru) vykonával jak v době před posledním rozhodnutím ve věci, tak v nedávné minulosti."

8. Stěžovatelé v ústavních stížnostech nadále polemizují (opět z protichůdných hledisek) s právními závěry obecných soudů, když na základě obdobné argumentace, jakou předestřeli již v odvolacím řízení, vyjadřují svůj nesouhlas především se způsobem, jakým bylo obecnými soudy rozhodnuto o návrhu stěžovatele 1) na snížení výživného ve vztahu k nezl. stěžovateli 2). Stěžovatelé 2) a 3) konkrétně vyjadřují nesouhlas s tím, jak obecné soudy provedly hodnocení jimi provedených důkazů, když svá rozhodnutí opřely o nedostatečně zjištěný skutkový stav jak ohledně skutečných majetkových poměrů stěžovatele 1), tak jeho zdravotního stavu, přičemž jejich právní závěr o potřebě snížení výživného v daném období reálné situaci zdaleka neodpovídá. Stěžovatel 1) rovněž namítá, že právní závěry obecných soudů jsou nepřezkoumatelné a vycházejí z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, nicméně proto, že naopak důsledně nevážíly závažnost jemu diagnostikované duševní poruchy a jejich důsledků na potencialitu příjmů dosahovaných stěžovatelem 1), jež zdaleka nekoresponduje s výší stanoveného výživného. Obecné soudy dle stěžovatele 1) pouze přejaly závěry přijaté v předchozích řízeních, aniž by zohlednily současnou situaci stěžovatele 1) (zdravotní stav, výkon trestu odnětí svobody) i či skutečné potřeby nezletilého.

9. Ústavní soud předně zvažoval skutečnost, že svým rozhodnutím o ústavní stížnosti nezl. stěžovatele 2) zastoupeného stěžovatelkou 3) (matkou) může ovlivnit nejen zájmy nezletilého, ale také obou rodičů. Vzhledem však k tomu, že Ústavní soud z důvodů dále uvedených shledal i ústavní stížnost nezl. stěžovatele 2) jako zjevně neopodstatněnou, nepovažoval za potřebné ustanovit nezl. stěžovateli 2) opatrovníka, neboť ustanovení opatrovníka by nebylo nijak způsobitelné tuto neopodstatněnost zvrátit a jeho povolání pro řízení před Ústavním soudem by tak bylo pouhým formalismem (obdobně také srov. usnesení sp. zn. IV. ÚS 2965/12 ze dne 3. 9. 2012; usnesení sp. zn. III. ÚS 2235/13 ze dne 8. 8. 2013; či usnesení sp. zn. II. ÚS 1888/16 ze dne 9. 8. 2016, všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>).

10. Ústavní soud totiž posoudil obsah ústavních stížností a - jak již bylo zmíněno - dospěl k závěru, že tyto představují zjevně neopodstatněné návrhy ve smyslu ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu 4. Uvedené ustanovení v zájmu racionality a efektivity řízení před Ústavním soudem dává tomuto soudu pravomoc posoudit "přijatelnost" návrhu ještě předtím, než dospěje k závěru, že o návrhu rozhodne meritorně nálezem, přičemž jde o specifickou a relativně samostatnou část řízení, která nemá charakter řízení kontradiktorního, kdy Ústavní soud může obvykle rozhodnout bez dalšího, jen na základě obsahu napadených rozhodnutí orgánů veřejné moci a údajů obsažených v samotné ústavní stížnosti. Pravomoc Ústavního soudu je totiž v řízení o ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústavy") založena výlučně k přezkumu rozhodnutí či namítaného zásahu z hlediska ústavnosti, tj. zda v řízení, resp. v rozhodnutí je završujícím, nebyly porušeny ústavními předpisy chráněné práva a svobody účastníka tohoto řízení, zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy, zda postupem a rozhodováním obecných soudů či jiných orgánů veřejné moci nebylo zasaženo do ústavně zaručených práv stěžovatele a zda je lze jako celek pokládat za spravedlivé. Takové zásahy či pochybení obecných soudů nicméně Ústavní soud v nyní projednávané věci neshledal.

11. Stěžovatelé v ústavních stížnostech polemizují s aktuální, resp. dočasnou (v období od 1. 3. 2014 do 28. 2. 2015) úpravou výživného stěžovatele 1) ve vztahu k nezl. stěžovateli 2) a se způsobem, jakým obecné soudy za účelem její možné změny zjišťovaly skutkový stav a hodnotily provedené důkazy. Ústavní soud v této souvislosti předně považuje za nezbytné zdůraznit, že není povolán k přezkumu správnosti aplikace podústavního práva; jeho úkolem je v řízení o ústavní stížnosti ochrana ústavnosti [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy], nikoliv "běžné" zákonnosti. Ústavnímu soudu proto ani v řízeních o ústavních stížnostech, směřujících proti rozhodnutím obecných soudů, týkajících se úpravy vyživovací povinnosti k nezletilým dětem, v žádném případě nenáleží hodnotit důkazy, provedené obecnými soudy v příslušných řízeních, a na základě tohoto "vlastního" hodnocení důkazů předjímat rozhodnutí o tom, v jaké konkrétní výši má být stanoveno výživné či zda má být rozhodnuto o jeho změně, atp. Stěžovatelé nicméně shodně staví Ústavní soud právě do této pozice, tj. další instance v systému obecného soudnictví, neboť námitky obsažené v ústavních stížnostech předkládali v obdobném znění již v řízení před obecnými soudy a ústavní stížnost tak

fakticky považují za další procesní prostředek, jehož prostřednictvím se domáhají změny konkrétní úpravy vyživovací povinnosti, která byla vymezena obecnými soudy, s jejichž právními závěry, toliko na úrovni podústavního práva, polemizují i v řízení před Ústavním soudem.

12. Ke konkrétní polemice stěžovatelů se způsobem, jakým obecné soudy rozhodly o návrhu stěžovatele 1) na změnu úpravy (snížení) jeho vyživovací povinnosti k nezl. stěžovateli 2), Ústavní soud uvádí, že ve vztahu k určení výše výživného ustáleně judikuje, že oba rodiče přispívají na výživu svých dětí podle svých schopností, možností a majetkových poměrů, přičemž dítě má právo se podílet na životní úrovni svých rodičů (srov. též ustanovení § 913 či § 915 občanského zákoníku). Při určení rozsahu vyživovací povinnosti přihlíží soud k tomu, který z rodičů a v jaké míře o dítě osobně pečuje, a při posouzení majetkových poměrů rodičů vždy bere ohled nejen k fakticky dosahovaným příjmům rodiče, ale i k celkové hodnotě jeho movitého a nemovitého majetku a způsobu života, resp. k životní úrovni [srov. nálezn sp. zn. III. ÚS 511/05 ze dne 16. 3. 2006 (N 61/40 SbNU 593)]. Při rozhodování soudu o určení výživného je pak soud povinen obstarat a posoudit všechny relevantní podklady pro správné určení výše výživného a z moci úřední objasnit skutkový stav (shromáždit důkazy dle ustanovení § 120 o. s. ř.). Ústavní soud v minulosti rovněž opakovaně konstatoval, že otázka posouzení návrhu na určení výživného pro nezletilé děti je sice věcí volné úvahy soudu závislé na posouzení možností a schopností osoby k výživě povinné a odůvodněných potřeb osoby oprávněné, obecný soud je však povinen jasným a přezkoumatelným způsobem vymezit rámec, v němž se pohybuje jeho volná úvaha, na základě níž dospěl k závěru o určení výše výživného [srov. např. nálezn sp. zn. I. ÚS 299/06 ze dne 12. 9. 2006 (N 158/42 SbNU 297)].

13. V nyní projednávaném případě Ústavní soud dospěl k závěru, že výše předestřené zásady, na nichž je koncipováno řízení o určení výživného, porušeny nebyly a nelze se tak ztotožnit s námitkami stěžovatelů, že rozhodnutí obecných soudů jsou nesprávná či nepřezkoumatelná. Ústavní soud je naopak toho názoru, že jak okresní soud (po provedeném dokazování), tak i krajský soud náležitě zjistily skutkový stav věci, při rozhodování přihlížely ke všem okolnostem, které vyšly v průběhu řízení najevo a vycházely z dostatečného množství relevantních podkladů klíčových pro posouzení otázky, zda v aktuálních majetkových možnostech a výdělkových schopnostech stěžovatele 1) došlo k takovým změnám, které by odůvodňovaly přijetí změny (snížení) stanovené výše výživného, jehož se stěžovatel 1) svým návrhem domáhal. Ústavní soud je proto toho názoru, že obecné soudy svá rozhodnutí učiněná na základě takto zjištěného skutkového stavu řádně a srozumitelně odůvodnily. Krajský soud se nadto v napadeném rozhodnutí dle Ústavního soudu dostatečným způsobem vypořádal i s argumenty, které stěžovatelé předestřeli v průběhu odvolacího řízení a jež byly koneckonců z velké části i obsahem nyní projednávaných ústavních stížností. Nelze se proto ztotožnit s námitkami stěžovatelů vůči způsobu vedení dokazování i hodnocení důkazů ze strany obecných soudů.

14. Stejně tak se Ústavní soud neztotožňuje s námitkami stěžovatelů, jimiž zpochybňují samotné, výše rekapitulované právní závěry obecných soudů, které Ústavní soud naopak považuje za ústavně konformní a s ohledem na konkrétní okolnosti projednávaného případu i spravedlivé. Obecné soudy totiž velmi důsledně vážily závažnost dopadů aktuálních okolností vzniknuvších na straně stěžovatele 1) (zdravotní stav, pracovní neschopnost, výkon trestu) na jeho výdělkové schopnosti a možnosti hradit výživné ve vztahu k nezl. stěžovateli 2) v původně stanovené výši, přičemž tyto okolnosti (v případě pracovní neschopnosti) shledaly na straně jedné za natolik závažné, že již odůvodňují snížení výživného. Na straně druhé ovšem dle Ústavního soudu správně dovodily, že se jednalo o okolnost pouze dočasněho charakteru, přičemž další okolnosti za natolik závažné, aby odůvodňovaly trvalé snížení původně stanovené výše výživného (ve smyslu ustanovení § 923 občanského zákoníku), obecné soudy již nepovažovaly, tím spíše, že vznik posledně uvedené okolnosti (výkon trestu) byl přímým důsledkem samotného jednání stěžovatele 1), které nemůže jít k tíži nezl. stěžovatele 2). Ze skutečnosti, že se stěžovatelé s právními závěry obecných soudů neztotožňují, nicméně nelze bez dalšího dovozovat porušení jejich práva na spravedlivý proces, neboť to v žádném případě nelze interpretovat tak, že by znamenalo právo na příznivé rozhodnutí ve věci.

15. Výše uvedeným právním závěrům, ani postupu obecných soudů tak nelze dle názoru Ústavního soudu z ústavněprávního hlediska nic podstatného vytknout, a proto ústavní stížnosti mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků odmítl podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrhy zjevně neopodstatněné.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 2. května 2017

Jiří Zemánek v. r.
předseda senátu